

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 20 października 2009 r. (20.10)
(OR. en)**

14360/09

**POLGEN 140
POLMAR 4
PESC 1293
COSDP 921
AGRI 430
TRANS 385
JAI 670
ENV 668**

PISMO PRZEWODNIE

od: Sekretarz Generalny Komisji Europejskiej,
podpisano przez pana dyrektora Jordiego AYETA PUIGARNAUA

data otrzymania: 16 października 2009 r.

do: Pan Javier SOLANA, Sekretarz Generalny/Wysoki Przedstawiciel

Dotyczy: **KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO,
RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**
Rozwój międzynarodowego wymiaru zintegrowanej polityki morskiej
Unii Europejskiej

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument Komisji COM(2009)536 wersja ostateczna.

Zał.: COM(2009)536 wersja ostateczna

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 15.10.2009
KOM(2009)536 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Rozwój międzynarodowego wymiaru zintegrowanej polityki morskiej Unii Europejskiej

SPIS TREŚCI

Potrzeby i cele	3
1. Najważniejsze aspekty wpisania unijnej platformy w ramy międzynarodowej gospodarki morskiej.....	4
2. Wzmocnienie roli UE na forum międzynarodowym.....	7
3. Ustanowienie współpracy regionalnej we wspólnych basenach morskich.....	10
4. Rozwój stosunków dwustronnych z kluczowymi partnerami.....	11
Agenda polityczna UE.....	12

Potrzeby i cele

Zrównoważony rozwój jest jednym z zasadniczych elementów polityki UE. Zintegrowana polityka morska (IMP) ma kluczową rolę do odegrania w osiągnięciu tego celu. Europa jest kontynentem morskim. Europejskie morza oraz długa linia brzegowa tego kontynentu od dawna stanowią miejsce działalności morskiej o zasadniczym znaczeniu, która nadal jest niezwykle istotna z gospodarczego, ekologicznego i społecznego punktu widzenia. Celem zintegrowanej polityki morskiej jest propagowanie zrównoważonego rozwoju gospodarki morskiej w szczególności i regionów nadbrzeżnych ogólnie, dzięki poprawie koordynacji pomiędzy różnymi politykami sektorowymi i opracowaniu przekrojowych narzędzi. W ten sposób Unia będzie zdolna do wypracowania zintegrowanych odpowiedzi na wyzwania związane z gospodarką morską.

Jeżeli zintegrowana polityka morska ma odnieść sukces, nie może pozostawać polityką o wymiarze wyłącznie europejskim. Ekosystemy morskie oraz gospodarka morska mają zasięg ponadkrajowy. Zintegrowana polityka morska nie może ignorować tego, co dzieje się poza granicami Europy. W rzeczywistości spośród najpilniejszych wyzwań, które wymagają zintegrowanego podejścia, wielu nie można skutecznie rozwiązać bez solidnej współpracy międzynarodowej. Dotyczy to zarówno wyzwań, które mają charakter zdecydowanie globalny - takich jak zmiany klimatu, utrata różnorodności biologicznej, zrównoważona eksploatacja zasobów morskich, uczciwa konkurencja w żegludze i przemyśle stoczniowym oraz promowanie godnych warunków pracy w tych sektorach - jak i kwestii, które są ściśle przypisane do problematyki regionalnej, na przykład konieczność ochrony środowiska przed skutkami określonego rodzaju działalności na Morzu Śródziemnym i Bałtyckim. W obu przypadkach nie ulega wątpliwości, że UE musi rozwiązywać te problemy we współpracy ze swoimi partnerami międzynarodowymi. W rzeczywistości nasza odpowiedzialność ma charakter wielowymiarowy: musimy działać jednocześnie jako partner na arenie międzynarodowej i regionalnej, a nawet wytyczać kierunki w zakresie wyzwań związanych z gospodarką morską.

Jeżeli chodzi o wyzwania dotyczące mórz regionalnych przylegających do UE, Komisja albo już przedstawiła, albo wkrótce przedstawi, w specjalnych komunikatach, swoje stanowisko co do kroków, jakie należy podjąć. Takie podejście o charakterze regionalnym jest bezpośrednią odpowiedzią na wniosek Rady Europejskiej, w którym wezwała ona Komisję do uwzględniania specyfiki regionalnej przy opracowywaniu agendy dla zintegrowanej polityki morskiej.

W niniejszym komunikacie uzupełniono takie podejście regionalne analizując, w jaki sposób należałoby wpisać zintegrowaną politykę morską w szersze ramy międzynarodowe. Komunikat zawiera koncepcję stworzenia nowych ram unijnych dla światowego zintegrowanego podejścia do gospodarki morskiej. Komunikat wskazuje, w jaki sposób Unia Europejska, jako międzynarodowa potęga morska, mogłaby wzmocnić swój autorytet na szczeblu stosunków wielostronnych. Mogłoby to również ułatwić regionalną współpracę z naszymi sąsiadami morskimi, z którymi UE dzieli baseny morskie, jak również pomóc w rozwijaniu bliższych stosunków dwustronnych z najważniejszymi partnerami. Wysiłki wspierane w kontekście międzynarodowego wymiaru unijnej zintegrowanej polityki morskiej będą spójne z ogólną polityką zagraniczną UE oraz jej polityką rozwoju.

1. NAJWAŻNIEJSZE ASPEKTY WPISANIA UNIJNEJ PLATFORMY W RAMY MIĘDZYNARODOWEJ GOSPODARKI MORSKIEJ

Światowy Szczyt w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, który odbył się w 2002 r. w Johannesburgu, wyznaczył ambitne cele ogólnoświatowe zmierzające do przywrócenia dobrego stanu ekologicznego oceanów przy zapewnieniu jednocześnie optymalnej wydajności. Cele te przewidują opracowanie zintegrowanego i opartego na ekosystemie programu zarządzania oceanami i obszarami przybrzeżnymi, ograniczającego utratę różnorodności biologicznej, ustanawiającego sieć chronionych obszarów morskich oraz przywracającego dobry stan biologiczny światowych zasobów ryb. Ten ostatni cel będzie szczególnie obejmował walkę z nielegalnymi, nieraportowanymi i nieuregulowanymi połowami (połowami NNN), ograniczanie, w stosownych przypadkach, zdolności połowowej oraz osiągnięcie maksymalnych podtrzymywalnych połowów do 2015 r.

Unia Europejska dokonała już znacznych postępów w realizacji wielu ze wspomnianych zamiarów i podtrzymuje swoje zaangażowanie na rzecz osiągnięcia wszystkich wyznaczonych celów. Jednakże nie tylko wiele pozostaje do zrobienia w niektórych z tych dziedzin, ale ponadto pewne wyzwania (zarówno te, które mają charakter długoterminowy jak np. zmiany klimatu, jak i te, które pozostają sporadyczne, jak piractwo morskie) nabrały w ciągu ostatnich kilku lat decydującego znaczenia. Unia Europejska jest zdecydowana wnieść swój wkład w zwiększenie zdolności społeczności międzynarodowej do sprostania aktualnym i przyszłym wyzwaniom związanym z gospodarką morską.

Zarządzanie międzynarodowe oparte na rządach prawa

W miarę postępu globalizacji światowe ekosystemy morskie są coraz bardziej eksploatowane. Aby zapobiec wynikającym z tego obciążeniom, konieczne jest, bardziej niż kiedykolwiek, określenie jasnych reguł gry, powszechnie przyjętych i łatwych do egzekwowania. Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 r. (UNCLOS) pozostaje najważniejszym punktem odniesienia w tej dziedzinie, w połączeniu, jeśli chodzi o rybołówstwo, z porozumieniami w sprawie wykonania postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych, odnoszącymi się do zasobów ryb. Jednak pomimo ponawianych wezwań ze strony społeczności międzynarodowej, a w szczególności Zgromadzenia Ogólnego ONZ wypowiadającego się w swoich dwóch, odnoszących się do tej problematyki, corocznych rezolucjach, pewna liczba państw wciąż nie przyjęła dwóch wspomnianych instrumentów i nie dokonała ich wdrożenia. Unia Europejska powinna wspierać rzeczywiste postępy w tej dziedzinie, gdyż sukces najlepiej jest osiągnąć w skali globalnej. Powinna ona również dostarczać pomocy krajom rozwijającym się, aby pozostawianie pozostały one w tyle z powodu braku odpowiednich środków.

Przystąpienie do konwencji UNCLOS wszystkich partnerów światowych powinno stać się priorytetem UE. Taką postawę należy wspierać poprzez dialog z krajami, które nie podpisały jeszcze konwencji. Unia Europejska będzie nadal wspierała starania Narodów Zjednoczonych zmierzające do ratyfikowania przez kraje partnerskie konwencji UNCLOS oraz innych najważniejszych porozumień dotyczących sektora gospodarki morskiej, jak również do odpowiedniego wzmocnienia instrumentów właściwego monitorowania i egzekwowania prawa na poziomie międzynarodowym. W tym celu Unia Europejska będzie zalecać i

propagować ratyfikację i wdrożenie wspomnianych kluczowych instrumentów w kontekście odpowiednich dwustronnych negocjacji i porozumień. Należy przewidzieć, aby projekty polityczne, takie jak przedłużenie ogólnego systemu preferencji celnych przewidziane na 2015 r., nadawały większą wagę międzynarodowemu zarządzaniu obszarami morskimi.

Unia powinna również wspierać lepsze wykorzystanie instytucji powołanych na mocy konwencji UNCLOS i zadbać o to, aby Wspólnota była w każdej z nich właściwie reprezentowana.

Ochrona różnorodności biologicznej w obszarach morskich, w tym na pełnym morzu

Unia Europejska zdecydowanie popiera szereg zobowiązań i inicjatyw związanych z ochroną środowiska morskiego na wielu obszarach morskich zarządzanych w ramach światowych i/lub regionalnych konwencji. Unia Europejska powinna potwierdzić swoje wsparcie dla prac na rzecz bioróżnorodności morskiej, które zostały podjęte w ramach Konwencji o różnorodności biologicznej, w tym decyzji o ustanowieniu szeregu kryteriów dla określenia obszarów wymagających ochrony a znajdujących się poza jurysdykcją krajową, sporządzenia wykazu obszarów morskich spełniających te kryteria, jak również opracowania wytycznych w zakresie oceny oddziaływania na środowisko działalności prowadzonej na pełnym morzu.

O ile konwencja UNCLOS zawiera ogólne obowiązki w zakresie ochrony środowiska morskiego i współpracy, o tyle nie istnieją mechanizmy pozwalające na podjęcie skutecznych działań na pełnym morzu z poszanowaniem podejścia przekrojowego. Unia Europejska zaleca stosowanie zintegrowanego podejścia w zakresie ochrony i zrównoważonej eksploatacji bioróżnorodności morskiej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową. W tym celu Unia zaproponowała porozumienie o stosowaniu konwencji UNCLOS, które mogłoby odegrać zasadniczą rolę w uzupełnieniu luk w obowiązujących ramach prawnych, w szczególności w odniesieniu do ustanowienia chronionych obszarów morskich na pełnym morzu.

Działalność połowowa ma zasadniczy wpływ na różnorodność biologiczną. Unia Europejska stale stara się zmniejszyć nadmierne zdolności połowowe floty, wyeliminować połowy NNN oraz zakazać praktyk połowowych, które powodują poważne szkody w ekosystemach morskich. Unia wspiera również kraje rozwijające się, które są w znacznym stopniu uzależnione od zasobów morskich, w prowadzeniu zrównoważonej eksploatacji tych zasobów, jednocześnie propagując rozwój gospodarczy i społeczny.

W 2008 r. Rada przyjęła rozporządzenie (WE) nr 734/2008 w sprawie ochrony wrażliwych ekosystemów morskich na pełnym morzu przed niekorzystnym wpływem przydennych narzędzi połowowych, dokonując w ten sposób transpozycji rezolucji 61/105 Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych do prawodawstwa unijnego. Unia Europejska stara się obecnie doprowadzić do efektywnego wdrożenia tej rezolucji na całym świecie.

Zmiany klimatu

Obecne prognozy wskazują, że zmiany klimatu będą miały szereg istotnych konsekwencji ekologicznych, społecznych i gospodarczych, w szczególności dla społeczności wyspiarskich i nadbrzeżnych.

Oceany, morza i wybrzeża nie są jedynie obszarami, które odczują skutki zmian klimatu. Są to również obszary mogące potencjalnie przyczynić się w istotny sposób do efektywnych strategii przeciwdziałania zmianom klimatu, w tym rozwijania nowych źródeł energii (np. alternatywna energia ze źródeł odnawialnych) oraz technologii składowania emisji CO₂. W wielu sektorach gospodarki morskiej nadal konieczne są dodatkowe starania, aby przeciwdziałać zmianom klimatu spowodowanym działalnością człowieka, w tym wprowadzenie wszędzie na świecie środka sektorowego, którego celem będzie ograniczenie emisji pochodzących ze statków. Międzynarodowa Organizacja Morska jest odpowiedzialna za pomoc w opracowywaniu i przyjmowaniu na całym świecie takich środków ograniczania emisji, a Unia spodziewa się zakończenia tych prac w najbliższej przyszłości. Dzięki strategiom adaptacyjnym Unia Europejska opracowała strategiczne podejście, którego celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i ograniczenie własnego narażenia na prawdopodobne zmiany klimatu. Unia musi obecnie zwiększyć starania na rzecz zawarcia porozumienia w sprawie zmian klimatu, obejmującego okres po 2012 r., we współpracy ze swymi partnerami z Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Unia musi również nadal oferować pomoc techniczną i finansową na potrzeby adaptacji do skutków spowodowanych zmianami klimatu¹, skierowaną do rozwijających się państw nadbrzeżnych i wyspiarskich, dzięki inicjatywom takim jak światowy sojusz na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym,² oraz wspierać kraje partnerskie w opracowaniu przez nie długoterminowych krajowych planów adaptacji.

Zapewnienie bezpieczeństwa morskiego i ochrony na morzu oraz swobody żeglugi

Wzrost operacji żeglugowych sprawił, że bezpieczeństwo morskie stało się kwestią wielkiej wagi dla Unii Europejskiej. W wyniku przyjęcia trzeciego pakietu dotyczącego bezpieczeństwa morskiego w dniu 11 marca 2009 r. UE dysponuje obecnie ramami regulacyjnymi w dziedzinie żeglugi, należącymi do najbardziej wszechstronnych i zaawansowanych, przede wszystkim dzięki spójnemu stosowaniu uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym reguł.

Zapewnienie swobody i bezpieczeństwa żeglugi, jak również ciągłości dostaw i transportu pasażerskiego, ma zasadnicze znaczenie dla UE. Dlatego też Unia Europejska zobowiązuje się do dalszego, jak najszybszego, wdrażania odpowiednich instrumentów międzynarodowych z tego zakresu oraz do ich egzekwowania. Unia spodziewa się, że jej partnerzy uczynią to samo oraz że zapewnią wzajemne i równoważne poziomy ochrony dla unijnej działalności morskiej poza wodami UE.

¹ COM(2009)475/3 Komunikat w sprawie zwiększenia międzynarodowego finansowania na rzecz klimatu: europejski plan dotyczący porozumienia w Kopenhadze

² COM(2007)540) Komunikat dotyczący stworzenia światowego sojuszu na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym pomiędzy Unią Europejską a ubogimi krajami rozwijającymi się, najbardziej narażonymi na skutki zmian klimatycznych

Piractwo morskie i rozbój przy użyciu broni na morzu stanowią poważne zagrożenie nie tylko dla działalności morskiej jako takiej, ale zagrażają również wielu interesom międzynarodowym z punktu widzenia gospodarki i ochrony. Unia Europejska jest aktywną stroną w rozwijaniu międzynarodowych działań na rzecz walki z tym szkodliwym zjawiskiem, w szczególności w kontekście Organizacji Narodów Zjednoczonych. Unia uważa, że konieczne jest wzmocnienie partnerskiej współpracy na rzecz walki z samym piractwem jak i jego przyczynami, zarówno przy wykorzystaniu marynarki wojennej jak i cywilnej. Unia przyznaje jednak również, że przywrócenie porządku na lądzie jest niezbędne do umożliwienia skutecznej walki z piractwem w regionach najbardziej dotkniętych tym szkodliwym zjawiskiem.

Wspieranie godnych warunków pracy w sektorach gospodarki morskiej

Transport morski, żegluga, przemysł stoczniowy i rybołówstwo są sektorami gospodarki, które w znaczny sposób uległy globalizacji; propagowanie warunków pracy w tych sektorach, zgodnych z uznanymi międzynarodowymi normami, ma zatem kluczowe znaczenie dla konkurencji i sprawiedliwości społecznej. W oparciu o instrumenty Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) oraz konkluzje Rady Europejskiej dotyczące godnej pracy dla wszystkich Unia Europejska, we współpracy ze swoimi partnerami, musi podwoić wysiłki na rzecz dalszego wspierania godnych warunków pracy w sektorach gospodarki morskiej.

Lepiej zrozumieć morze

Nauka i technologia mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia rzeczywiście zrównoważonego rozwoju działań związanych z morzem. Konieczne będzie kontynuowanie starań w zakresie działalności badawczej, aby wykorzystać i zrozumieć potencjał morza i jego problemy, ale również aby zwiększyć efektywność istniejących procesów zachodzących w morzu oraz rozwiązać problem nie zrównoważonej nadmiernej eksploatacji zasobów, stosując podejście oparte na ekosystemie. Unia Europejska wraz z partnerskimi krajami trzecimi musi zwiększyć swój udział w międzynarodowych programach badawczych na szeroką skalę, które wykraczają poza granice krajowych jurysdykcji, oraz badaniach głębokomorskich zgodnie z zaleceniami strategii na rzecz badań morskich³. Pozwoli to na lepsze zidentyfikowanie wspólnych interesów i wzajemnych korzyści oraz na wypracowanie wspólnej odpowiedzi na najistotniejsze zobowiązania międzynarodowe, przy jednoczesnym jak najlepszym wykorzystaniu wyników programów już zrealizowanych we współpracy z krajami trzecimi w ramach szóstego i siódmego programu ramowego w dziedzinie badań naukowych.

2. WZMOCNIENIE ROLI UE NA FORUM MIĘDZYNARODOWYM

Jednym z filarów zewnętrznych stosunków UE jest „efektywna wielostronność”⁴, która ze swej natury stanowi najbardziej demokratyczny, niedyskryminacyjny i

³ COM (2008) 534 wersja ostateczna: Europejska strategia na rzecz badań morskich - Wykorzystanie spójnych ram Europejskiej Przestrzeni Badawczej jako wsparcia dla zrównoważonego wykorzystania mórz i oceanów

⁴ Sprawozdanie Rady z wdrożenia europejskiej strategii bezpieczeństwa - „Utrzymanie bezpieczeństwa w zmieniającym się świecie”, przyjęte przez Radę Europejską w Brukseli w dniach 11-12 grudnia 2008 r.,

wszechstronny sposób budowania międzynarodowego ładu. Niemniej obecność UE w istniejącym systemie wielostronnym powinna ulec znacznemu wzmocnieniu jeśli chodzi o rozwiązywanie problemów z zakresu gospodarki morskiej. Unia Europejska powinna konsekwentnie starać się o członkostwo w międzynarodowych organizacji istotnych dla sektora gospodarki morskiej, pomimo złożonego podziału kompetencji pomiędzy nią samą a jej państwami członkowskimi. Należy przewyciężyć trudności, jakie napotykają tradycyjne organizacje międzyrządowe w dostosowywaniu się do specyficznego charakteru UE.

Komisja jest głęboko przekonana, że we wszystkich swoich działaniach instytucje UE i państwa członkowskie powinny przestrzegać zasady jedności w reprezentowaniu UE na zewnątrz. Należy dążyć do pełnego członkostwa i uczestnictwa Unii Europejskiej w możliwie jak największej liczbie właściwych organizacji i porozumień. Wspólne lub skoordynowane stanowiska powinny być przyjmowane zgodnie z obowiązkiem lojalnej współpracy. Najistotniejsze jest, aby Unia Europejska przemawiała jednym głosem lub przynajmniej przedstawiała spójne stanowisko, jeśli ma to wzmocnić jej rolę w kluczowych instytucjach międzynarodowych.

Organizacja Narodów Zjednoczonych

Dzięki corocznym rezolucjom dotyczącym oceanów i prawa morza oraz zrównoważonych połowów Zgromadzenie Ogólne ONZ odgrywa zasadniczą rolę w dokonywaniu postępów w problematyce gospodarki morskiej na świecie. W przyszłości obecność Unii Europejskiej w ONZ powinna być bardziej widoczna, aby mogła wywierać większy wpływ. Unia powinna starać się również, aby dokumenty przyjmowane przy okazji dwóch corocznych rezolucji były uproszczone i skoncentrowane na działaniach priorytetowych

Coroczne posiedzenia w ramach nieformalnych procesów konsultacyjnych ONZ w sprawie prawa morza zyskały na znaczeniu jeśli chodzi o określanie priorytetów w zakresie gospodarki morskiej. Należy umocnić znaczenie tych procesów oraz zapewnić ich odpowiednie funkcjonowanie.

Mimo że od 1993 r. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) nie przyjęła żadnego prawnie wiążącego instrumentu (ostatnie było Porozumienie FAO o wspieraniu przestrzegania przez statki rybackie międzynarodowych środków ochrony i zarządzania na pełnym morzu), to pozostaje ona ważnym forum dyskusji dotyczącej międzynarodowej problematyki z zakresu rybołówstwa, w szczególności jeśli chodzi o zapewnienie szerokiego udziału krajów rozwijających się. Unia Europejska powinna na tym forum nadal odgrywać aktywną rolę.

Od 2005 r. Komisja i państwa członkowskie stosują procedurę koordynacji przed spotkaniami w ramach Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO), co pozwala na przygotowanie wspólnych lub skoordynowanych stanowisk oraz na przedstawianie wspólnych wniosków w sprawie kwestii podlegających kompetencji

UE lub będących przedmiotem jej zainteresowania. Komisja stara się umocnić rolę UE w IMO poprzez sformalizowanie unijnego mechanizmu koordynacji oraz przyznanie Unii formalnego statusu co najmniej obserwatora, jeśli nie członka tej organizacji⁵. Nie wpłynie to na prawa i obowiązki państw członkowskich UE w charakterze stron IMO.

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) jest kluczowym partnerem UE w dziedzinie norm pracy na morzu i współpracy oraz odgrywa kluczową rolę w osiąganiu godnych warunków pracy. Zgodnie z konkluzjami ze szczytu światowego z 2005 r. oraz deklaracją ministrów ze spotkania wysokiego szczebla Rady Społeczno-Gospodarczej ONZ (ECOSOC) z 2006 r., w swojej polityce wewnętrznej i zewnętrznej Komisja będzie nadal wspierać godną pracę dla wszystkich, jako jeden z zasadniczych czynników popierania konkurencyjności, zrównoważonego rozwoju i sprawiedliwej globalizacji.

Inne fora międzyrządowe

W ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba i rola regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem (RFMO), jako najważniejszych instytucji w dziedzinie zarządzania międzynarodowymi zasobami ryb⁶. Mimo to organizacje te nie zawsze zdołały zapobiec nadmiernej eksploatacji licznych stad ryb ani wynikającej z tego degradacji ekosystemów morskich podlegających ich kompetencji. Unia Europejska powinna podwoić wysiłki na rzecz wzmocnienia prac RFMO, z myślą o poprawie wyników oraz osiągnięciu ogólnej spójności przyjmowanych przez nie środków.

W ciągu ostatnich lat Unia Europejska po raz pierwszy rozpoczęła przygotowywanie wspólnych stanowisk na forum Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej. Niemniej ograniczony status obserwatora ogranicza zakres jej działania.

Regionalne konwencje morskie zajmują się ochroną środowiska morskiego w perspektywie zintegrowanej, uwzględniając skumulowane presje. W nadchodzących latach powinny one odgrywać kluczową rolę we wdrażaniu na szczeblu regionalnym dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej. W kontekście zintegrowanego podejścia, stosowanego do gospodarki morskiej, Unia Europejska powinna zapewniać spójność i poszukiwać synergii pomiędzy różnorodnymi forami, na przykład pomiędzy konwencjami w zakresie ochrony środowiska (takimi jak konwencje o morzach regionalnych i Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem) oraz instrumentami RFMO i IMO⁷.

⁵ Komunikat Komisji „Strategiczne cele i zalecenia w zakresie polityki transportu morskiego UE do 2018 r.”, COM(2009) 8.

⁶ Najważniejsze z nich to w szczególności: Międzynarodowa Komisja ds. Ochrony Tuńczyka Atlantyckiego, Komisja ds. Rybołówstwa Północno-Wschodniego Atlantyku, Organizacja Rybołówstwa Północno-Zachodniego Atlantyku, Komisja ds. Tuńczyka na Oceanie Indyjskim, Komisja ds. Rybołówstwa na Zachodnim i Środkowym Pacyfiku, Generalna Komisja Rybołówstwa Morza Śródziemnego.

⁷ Szczególne znaczenie mają: Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru północno-wschodniego Atlantyku OSPAR, Konwencja o ochronie środowiska morskiego i regionu przybrzeżnego Morza Śródziemnego, Konwencja z Helsinek o ochronie środowiska krajów Morza Bałtyckiego i Konwencja z Bukaresztu dla Morza Czarnego

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju zdobyła wiedzę fachową dotyczącą pewnej liczby sektorów gospodarki morskiej, a na jej forum odbywały się debaty w sprawie kierunków działań w tej dziedzinie. Organizacja ta mogłaby zatem służyć jako forum, na którym odbywałaby się wymiana i udoskonalanie najlepszych praktyk w zakresie zintegrowanej polityki morskiej.

Procedury nieformalne

Unia Europejska powinna być bardziej aktywna w procedurach nieformalnych zwanych „drugą ścieżką działania”, podobnie jak była obecna w Grupie Specjalnej ds. Nielegalnych, Nieraportowanych i Nieuregulowanych połowów na Pełnym Morzu (2003-2006). W szczególności pożądana byłaby silniejsza obecność UE w Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów oraz Światowym Forum ds. Oceanów, Wybrzeży i Wysp, będącym międzynarodową platformą wielostronnego dialogu w zakresie problematyki morskiej, którego celem jest informowanie i wspieranie procedur formalnych w ramach ONZ.

3. USTANOWIENIE WSPÓLPRACY REGIONALNEJ WE WSPÓLNYCH BASENACH MORSKICH

Ramy ogólne

Zintegrowana polityka morska nie jest działaniem narzucającym jednakowe podejście wobec wszystkich obszarów i sektorów. Przeciwnie, jej celem jest propagowanie środków dostosowanych do indywidualnych potrzeb różnych regionów nadbrzeżnych, oceanów i mórz otaczających kontynent europejski. Aby zapewnić pełną zgodność tej polityki z oczekiwaniami społeczności nadbrzeżnych oraz aby wspierać coraz doskonalsze zarządzanie obszarami morskimi, Komisja opracowuje rozwiązania indywidualne, przygotowane oddzielnie dla każdego basenu morskiego. Ponieważ wyzwania związane z gospodarką morską dotyczą w oczywisty sposób każdego z krajów nadbrzeżnych, indywidualne strategie dla basenów morskich powinny być opracowywane w ścisłej współpracy z sąsiadującymi krajami partnerskimi.

Rozwiązanie regionalne zostało już zastosowane w odniesieniu do Arktyki⁸, Bałtyku⁹ i Morza Śródziemnego¹⁰. Sprawą wielkiej wagi jest obecnie przyjęcie tych strategii i ich realizacja. Komisja zamierza również opracować podobne rozwiązanie w odniesieniu do innych basenów morskich.

Pewne zagadnienia są rzeczywiście przedmiotem wspólnego zainteresowania w całej części unijnej basenu Oceanu Atlantyckiego; są to na przykład przełowienia, zanieczyszczenia pochodzące ze statków, eutrofizacja i odpady wyrzucane do morza. W ramach konwencji OSPAR (Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru północno-wschodniego Atlantyku) podejmowane są starania zmierzające do uspołnienia celów strategicznych z celami dyrektywy ramowej w sprawie strategii

⁸ Komunikat Komisji zatytułowany „Unia Europejska a region arktyczny”, COM(2008) 763

⁹ Komunikat Komisji zatytułowany „Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego”, COM(2009) 248

¹⁰ „W kierunku zintegrowanej polityki morskiej zmierzającej do lepszego zarządzania Morzem Śródziemnym”, COM(2009) 0466 wersja ostateczna

morskiej. Spektakularny wzrost znaczenia turystyki w gospodarce basenu atlantyckiego oraz wzmocnienie ochrony obszarów naturalnych stanowią główne problemy, jakie należy rozwiązać. Basen Oceanu Atlantyckiego posiada również olbrzymie możliwości w zakresie energii odnawialnych ze źródeł morskich: silniki wiatrowe, energia pływów, prądów morskich i energia fal stanowią istotny potencjał, który można rozwijać.

Morze Czarne również boryka się z poważnymi problemami, takimi jak eutrofizacja, zanieczyszczenie chemiczne, zagrożenie różnorodności biologicznej oraz znaczny spadek zasobów morskich spowodowany w dużej mierze nieodpowiednimi środkami ochrony łowisk stosowanymi na poziomie basenu morskiego. Konwencja z Bukaresztu o ochronie Morza Czarnego przeciw zanieczyszczeniom pozostaje jedyną istotną europejską konwencją regionalną¹¹, w której UE nie jest stroną, co wyraźnie uniemożliwia większe zaangażowanie Unii w działania ukierunkowane specjalnie na ochronę środowiska. W kontekście wspólnotowej inicjatywy dotyczącej synergii między UE i Morzem Czarnym rozwijane są obecnie partnerstwa sektorowe w dziedzinie ochrony środowiska, transportu i energii, których celem jest realizacja projektów o wymiarze regionalnym w oparciu o połączone środki finansowe z budżetu UE i innych źródeł, w tym międzynarodowych instytucji finansowych.

Regionalna współpraca w zakresie unijnych instrumentów zintegrowanej polityki morskiej

Komisja pragnie również wspierać współpracę regionalną w zakresie opracowywania instrumentów przekrojowych na rzecz zintegrowanego kształtowania polityki. Dotyczy to w szczególności zintegrowanego nadzoru działalności morskiej, pogłębiania wiedzy o morzu, planowania przestrzennego obszarów morskich oraz zintegrowanego zarządzania strefami przybrzeżnymi, we współpracy z krajami trzecimi dzielącymi z UE baseny morskie.

Ponadto, w kontekście dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej, Unia Europejska powinna kontynuować starania zmierzające do rozwijania dialogu z sąsiadującymi krajami partnerskimi na rzecz wzmocnienia ochrony środowiska morskiego, zarówno na poziomie stosunków dwustronnych, jak i na szczeblu regionalnym, w tym za pomocą regionalnych konwencji morskich.

4. ROZWÓJ STOSUNKÓW DWUSTRONNYCH Z KLUCZOWYMI PARTNERAMI

Dialog jest podstawą strategii unijnej na rzecz współpracy z partnerami międzynarodowymi. Pozwala on tworzyć sojusze, sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i umożliwia wymianę najlepszych praktyk.

Zainicjowano już dialog z najważniejszymi partnerami w wielu sektorach, którego przedmiotem są kwestie wchodzące w zakres zintegrowanej polityki morskiej, takie jak transport morski, przemysł stoczniowy, ochrona środowiska, zatrudnienie i problematyka społeczna, jak również zarządzanie zasobami ryb. Dialog taki opiera się zazwyczaj na porozumieniach lub protokołach ustaleń.

¹¹ Komunikat Komisji zatytułowany „Synergia czarnomorska – Nowa inicjatywa współpracy regionalnej” COM(2007) 160 wersja ostateczna

Istnieje wiele wspólnych elementów, jeśli chodzi o zasady, cele i sposoby realizacji rozwijanej obecnie polityki morskiej wśród wielu najważniejszych światowych partnerów UE (np. Kanada, Norwegia, Japonia, USA, Brazylia, Indie, Rosja i Chiny). Wszyscy oni uznają w szczególności konieczność wprowadzenia zintegrowanego podejścia we wspieraniu ochrony oceanów i mórz oraz w ich eksploatacji z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, jak również potrzebę osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego w regionach nadbrzeżnych.

Komisja pragnie poszerzyć stopniowo zakres dialogu sektorowego, aby doprowadzić do bardziej globalnej współpracy w dziedzinie światowej gospodarki morskiej. W tym celu Komisja musi starać się o poprawę przejrzystości i spójności w różnych sektorach, z myślą o skuteczniejszym poszukiwaniu synergii. Najważniejsze tematy, które staną się przedmiotem dyskusji, będą dotyczyły instrumentów przekrojowych, takich jak nadzór morski, wiedza o morzu, zintegrowane zarządzanie strefami przybrzeżnymi oraz rozwój technologii morskich. Dyskusje będą również dotyczyły kwestii przewidzianych w porządku obrad przyszłych spotkań wielostronnych, tak aby wspierać wzajemną pomoc i, tam gdzie jest to możliwe, podejmować wspólne inicjatywy.

Unia Europejska musi się skoncentrować na umocnieniu swoich stosunków z tymi partnerami międzynarodowymi, którzy wypracowali już zintegrowaną politykę morską lub którzy poczynili konkretne kroki w tym kierunku, oraz z którymi UE ściśle dotychczas współpracowała na wielostronnych forach.

Agenda polityczna UE

Stosowanie zintegrowanego podejścia do gospodarki morskiej staje się stopniowo nieodłącznym elementem zarządzania obszarami morskimi na całym świecie. Zintegrowana polityka morska UE sprawia, że Unia jest prekursorem w tej dziedzinie. Jednak aby odnieść korzyści ze takiej pozycji oraz w pełni wykorzystać własną zintegrowaną politykę, Unia powinna utrzymać i wzmocnić swoje wpływy w debacie międzynarodowej. Unia Europejska powinna zatem wspierać i stymulować powszechne przyjmowanie zasad, instrumentów i procedur opartych na ekosystemie, gdyż jest to warunek wstępny niezbędny do skutecznego zintegrowanego zarządzania w obrębie własnych obszarów morskich oraz stanowi to wartość samą w sobie – zgodną z propagowanymi przez UE wielostronnymi procesami decyzyjnymi prowadzonymi we współpracy z innymi podmiotami.

Działania UE powinny w szczególności obejmować:

- (1) wzmocnienie własnego znaczenia jako partnera na arenie międzynarodowej, poprzez zwiększone i ujednolicone uczestnictwo w forach międzynarodowych, z poszanowaniem zasady jedności w reprezentowaniu UE na zewnątrz;
- (2) propagowanie powszechnego przystępowania do konwencji UNCLOS;
- (3) inicjowanie, za obopólną zgodą, dialogów na wysokim szczeblu dotyczących gospodarki morskiej, z udziałem najważniejszych partnerów, zapewniając synergię z dialogami sektorowymi istniejącymi w innych dziedzinach polityki;
- (4) kontynuowanie dialogu dotyczącego zintegrowanej polityki morskiej tak na zasadach dwustronnych – poprzez instrumenty europejskiej polityki sąsiedztwa – jak na

zasadach wielostronnych – na szczeblu basenu morskiego w istniejących już ramach (np. Unia dla Śródziemnomorza, wymiar północny, synergia czarnomorska), rozpowszechniając najlepsze praktyki związane z wdrażaniem instrumentów zintegrowanej polityki morskiej we współpracy z sąsiadami oraz zachęcając ich do stosowania tych instrumentów;

- (5) dalsze starania w zakresie podkreślania znaczenia mórz i wybrzeży w programie przeciwdziałania zmianom klimatu oraz wspieranie państw nadbrzeżnych i wyspiarskich w tej dziedzinie, zgodnie z unijnymi inicjatywami i strategiami rozwijania współpracy;
- (6) dalsze wspieranie zintegrowanego podejścia w zakresie ochrony i zrównoważonego wykorzystania bioróżnorodności morskiej, w szczególności w obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową, w tym jeśli chodzi o ustanawianie chronionych obszarów morskich;
- (7) kontynuowanie współpracy z MOP w celu propagowania godnych warunków pracy w sektorze gospodarki morskiej;
- (8) kontynuowanie działań, których celem jest zagwarantowanie swobody i bezpieczeństwa żeglugi oraz jej ochrony, w tym działań zwalczających piractwo morskie;
- (9) kontynuację i pogłębianie współpracy z krajami trzecimi w dziedzinie naukowo-badawczej, w celu zwiększenia uczestnictwa w dużych międzynarodowych programach badawczych, oraz z krajami sąsiadującymi, w celu określenia wspólnych strategii regionalnych na rzecz badań morskich;
- (10) zapewnienie spójności pomiędzy działaniami różnych organizacji, w szczególności w dziedzinie rybołówstwa, ochrony środowiska i transportu;
- (11) zachęcanie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju do rozwijania struktur służących wymianie najlepszych praktyk w zakresie zintegrowanego podejścia do gospodarki morskiej;
- (12) rozwijanie strategii dla wszystkich odpowiednich wspólnych basenów morskich;

Komisja wzywa Radę, Parlament Europejski, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów do zatwierdzenia celów i działań proponowanych przez Komisję w niniejszym komunikacie oraz do wspierania i propagowania podejścia, które zostało w nim określone.